

Židovske obitelji prije II. svjetskog rata

- iz obiteljskih albuma -

Ketuba (Židovski bračni ugovor)

Židovske škole

Nakon patenta o vjerskoj toleranciji koji je izdao car Josip II. (1782. godine), Židovi su među ostalim pravima dobili i pravo na osnivanje svojih osnovnih škola i pohađanje visokih škola i akademija umjetnosti. U svibnju 1841. u Zagrebu je otvorena, pri Židovskoj općini, osnovna škola *Bildungsschule* u kojoj se osim redovitih predmeta učio hebrejski jezik i vjersko obrazovanje, a prvi učitelj bio je Karl Saphir. No većina židovske djece išla je u redovite škole, u Slavoniji često u mađarske škole, a neka i u njemačke škole. U Varaždinu je postojala židovska škola sa 65 učenika, a u Osijeku je 1856. godine osnovana židovska pučka škola. U listopadu 1855. godine, nakon kraće stanke, u zagrebačkoj Židovskoj općini otvorena *Trivialschule* s tri razreda, u kojoj su podučavani njemački jezik i hebrejski predmeti. Škola je pod nazivom „Osnovna škola izraelitične vjeroispovjedne općine sa pravom javnosti“ 1889. godine preseljena u novu zgradu u Palmotičevoj ulici. Nalazila se na prvom katu i imala je četiri učionice, ured uprave i prateće prostorije, a u prizemlju su djevojke učile ručni rad. Ravnatelj škole bio je nadrabim dr. Hosea Jakobi. Djeca iz udaljenih dijelova grada dolazila su u školu nekoliko puta tjedno na vjeronauk. Od 1920. godine škola je radila po nastavnom planu državnih prosvjetnih vlasti i bila pod državnim nadzorom. Osim obveznih školskih predmeta, djeca su u židovskoj školi učila Bibliju, blagdanske običaje i hebrejski jezik. Osnovan je i dječji vrtić 1929. godine. Posebne vjerske škole u kojima se učila Tora i Talmud postojale su u Iloku, Vukovaru, Vinkovcima i Zagrebu s ukupno 85 učenika (1929. godine). Sva srednjoškolska mladež imala je jednom tjedno vjeronauk, koji je u početku predavao nadrabim dr. Gavro Schwarz, a kasnije dr. Salom Freiburger. Pismenost Židova bila je visoka, a potkraj 19. stoljeća gotovo 50% židovske djece završavalo je barem 4 razreda srednje škole. Zbog mogućnosti školovanja djece, Židovi su se selili iz manjih mjesta u gradska središta, a zahvaljujući solidarnosti i mogućnosti prehrane u židovskim obiteljima (tzv. *Tage Essen*) djeci iz manjih okolnih mjesta omogućeno je da dolaze u grad. Nakon I. svjetskog rata osnovano je „Židovsko akademsko potporno društvo“ za potporu siromašnih studenata i studentska menza za oko 300 korisnika. Godine 1932. osnovana je EZRA, židovska kreditna zadruga koja je podupirala učenje raznih obrta. Osnivala su se i studentska udruženja i domovi za njihov smještaj.

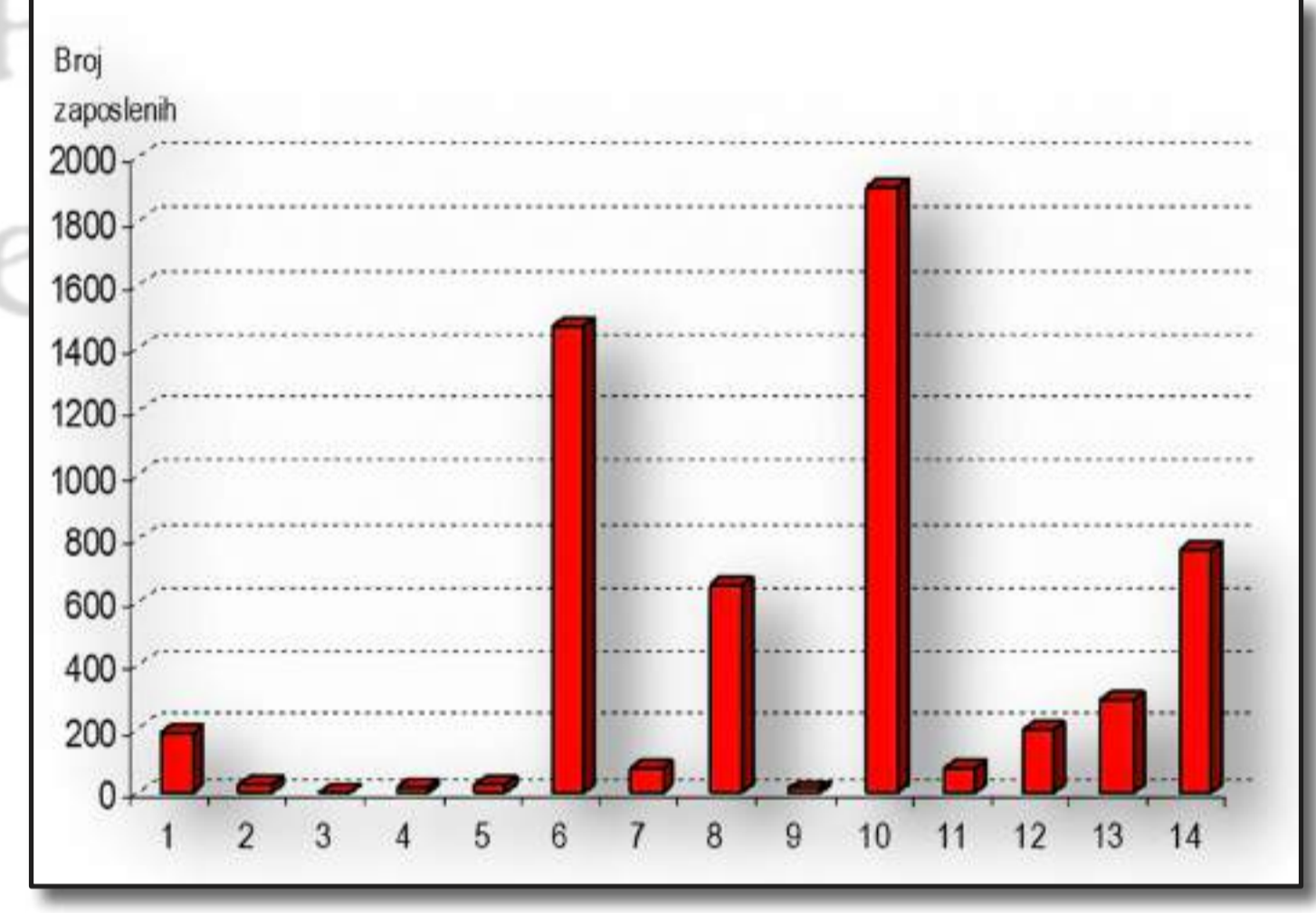
Preporučite Vasim musterijama

LIDA Bath soap ELIDA krem za zube LIDA Lanolinski sapun ELIDA Shaving Stick LIDA Shampoo ELIDA Eau de Cologne

Zanimanja

1. Industrija i rudarstvo
2. Poljoprivreda i ribarstvo
3. Šumarstvo
4. Građevinarstvo
5. Promet i veze
6. Trgovina
7. Ugostiteljstvo i turizam
8. Obrtništvo i osobne usluge
9. Stambeno komunalna djelatnost
10. Financijske, tehničke i poslovne usluge
11. Kultura, obrazovanje, znanost
12. Obrazovanje
13. Zdravstvena zaštita i socijalna skrb
14. Ostala zanimanja

Židovi u Zagrebu po granama djelatnosti 1941. g.

Poslovnica šivaćih strojeva u Požegi

Trgovina mješovitom robom u Varaždinu

Krznarija u Zagrebu

Jugoslavensko d. d. Georg Schicht.

Obitelj Klein pred svojom trgovinom

Trgovina boja i lakova u Našičama

Tvornica šećera u Osijeku

Mesarski obrt Mavre Wienera

& ELIDA &